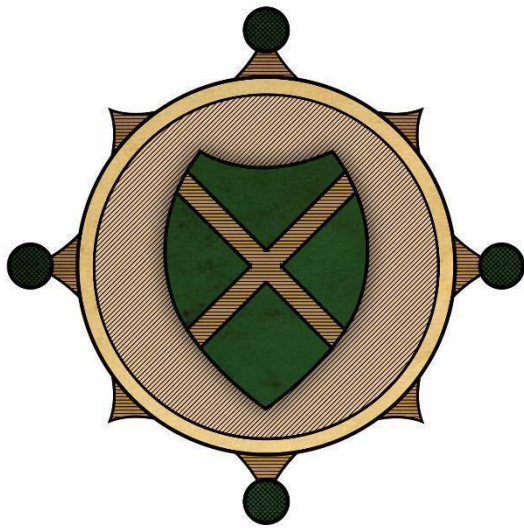

2021

Gedragscode

Artago

In dit document staat beschreven hoe stichting Artago LARP omgaat met veilig gedrag en gedrag dat niet gewenst is in de omgang tussen vrijwilligers en deelnemers.

Esther Coenraets

Artago

Februari 2021

Inhoud

Gedragscode vrijwilligers	2
Inleiding gedragscode	2
Gedragscode	3
Toelichting gedragscode	3
Omschrijving pesten, agressie, fysiek en psychisch geweld en discriminatie	6
1. Pesten	6
2. Agressie en geweld	6
2.1 Fysiek geweld	6
2.2 Psychisch geweld	6
3. Discriminatie	6
4. Seksueel grensoverschrijdend gedrag	6
Sanctiebeleid	6
Contactgegevens	7
Ondertekening	7
Bronvermelding	8

Gedragscode vrijwilligers

Inleiding gedragscode

Stichting Artago vindt een veilige fysieke en sociale omgeving voor haar deelnemers, vrijwilligers, organisatie en figuranten belangrijk. Het is van belang om met elkaar af te spreken wat van eenieder verwacht wordt ten aanzien van gedrag. Daarom hebben wij als stichting een gedragscode opgesteld waarin staat wat ongewenst gedrag is in de omgang tussen vrijwilligers en deelnemers. Deze gedragscode is tot stand gekomen op basis van bestaande gedragscodes^{1 2}.

Veel grenzen in het contact tussen (vrijwillige) medewerkers en deelnemers aan de activiteiten van de stichting zijn niet eenduidig. De ene deelnemer vindt een aai over de bol prettig, een ander kind vindt het niet prettig om te worden aangeraakt. Hierover kunnen nooit exacte grenzen worden afgesproken die voor alle deelnemers en in alle situaties gelden. Er is echter wel één heel duidelijke grens en dat is dat pesten, agressie, psychisch en fysiek geweld, seksuele handelingen en liefdesrelaties tussen (jong)volwassen vrijwilligers en minderjarigen, die naar Artago komen, absoluut onacceptabel zijn.

In art. 249 van het Wetboek van Strafrecht staat: Hij die ontucht pleegt met zijn minderjarig kind, stiefkind of pleegkind, zijn pupil, een aan zijn zorg, opleiding of waakzaamheid toevertrouwde minderjarige of zijn minderjarige bediende of ondergeschikte, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of geldboete van de vierde categorie. Daarnaast is iedere vorm van seksuele toenadering met jeugdigen beneden de 16 jaar verboden (Wetboek van Strafrecht: artikel 244, 245, 247, 248a, 249). En het afbeeldingen maken van seksuele gedragingen van iemand die nog geen 18 jaar is, is ook verboden (Wetboek van Strafrecht: artikel 240b).

Overtredingen of misdrijven in het kader van het Wetboek van Strafrecht (1881) zijn ontoelaatbaar en zullen gemeld worden bij de politie.

Daarom hebben wij als stichting voor al onze vrijwilligers een gedragscode opgesteld, deze bestaat uit twee delen: 1. regels die bijdragen aan een open, transparante en veilige omgeving voor kinderen én vrijwilligers en 2. de omschrijving van pesten, agressie, fysiek geweld, psychisch geweld, discriminatie en seksueel grensoverschrijdend gedrag die het uitgangspunt is van het sanctiebeleid dat door de organisatie wordt gevoerd. De gedragscode vormt een aanvulling op het Wetboek van Strafrecht (1881) waarin is opgenomen wat juridische grenzen zijn in de omgang met minderjarigen. Wanneer je bij ons komt werken als vrijwilliger, vragen wij je deze gedragscode te ondertekenen. Hiermee verklaar je dat je de gedragscode kent en volgens de gedragscode zult handelen.

In deze gedragscode wordt gesproken over vrijwilligers, hieronder verstaan wij: personen die behoren tot het team dat aanwezig is op de evenementen en bij het opbouwen hiervan. Onder deze vrijwilligers vallen: Artago bestuur, Artago spelleiders, ondersteunend evenementteam (mensen die eten en drinken verzorgen, assisteren van figurantenspelleider, bemanning van de infobalie, fotograaf, vaste opbouwers, figuranten³ en back-up spelleiders, EHBO'er).

¹ Gedragscode Scouting Nederland (2012)

² Gedragscode Stichting Swalm & Roer (2017)

³ Figuranten rekenen wij onder vrijwilligers en daarmee de gedragscode maar niet onder het aanstellingsbeleid en het aanvragen van een VOG.

Gedragscode

De gedragsregels voor vrijwillige medewerkers:

1. De vrijwilliger zorgt voor een omgeving en een sfeer waarbinnen de minderjarige zich veilig en gerespecteerd voelt.
2. De vrijwilliger onthoudt zich ervan de minderjarige te bejegenen op een wijze die de minderjarige in zijn waardigheid aantast.
3. De vrijwilliger dringt niet verder door in het privéleven van de minderjarige dan noodzakelijk is.
4. De vrijwilliger onthoudt zich van elke vorm van seksuele benadering en handelingen ten opzichte van de minderjarige. Alle seksuele handelingen, contacten en relaties tussen begeleider en minderjarige tot 16 jaar zijn onder geen beding geoorloofd en worden beschouwd als seksueel grensoverschrijdend gedrag.
5. De vrijwilliger mag de minderjarige niet op zodanige wijze aanraken, dat deze aanraking naar redelijke verwachting als seksueel of erotisch van aard ervaren zal worden.
6. De vrijwilliger zal tijdens evenementen, knutseldagen, promotiedagen en andere activiteiten gerelateerd aan Artago dergelijke zeer terughoudend en met respect omgaan met minderjarigen en de ruimtes waarin zij zich bevinden, zoals de kleedkamer of tenten.
7. De vrijwilliger heeft de plicht de minderjarige naar vermogen te beschermen tegen vormen van ongelijkwaardige behandeling en seksueel grensoverschrijdend gedrag en zal er actief op toezien dat de gedragscode door iedereen die bij de minderjarige is betrokken, wordt nageleefd.
8. Indien de vrijwilliger gedrag signaleert dat niet in overeenstemming is met deze gedragscode en bij vermoedens van seksueel grensoverschrijdend gedrag, is hij/haar/hen verplicht hiervan melding te maken bij de daarvoor door het bestuur aangewezen personen: de vertrouwenspersoon of de voorzitter van stichting Artago.
9. De vrijwilliger krijgt of geeft geen (im)materiële vergoedingen die niet in verhouding zijn.
10. In die gevallen waar de gedragscode niet (direct) voorziet, of bij twijfel over de toelaatbaarheid van bepaalde gedragingen ligt het binnen de verantwoordelijkheid van de vrijwilliger in de geest van de gedragscode te handelen en zo nodig daarover in contact te treden met een door het bestuur aangewezen persoon (vertrouwenspersoon of voorzitter van stichting Artago).

Toelichting gedragscode

1. **De vrijwilliger zorgt voor een omgeving en een sfeer waarbinnen de minderjarige zich veilig en gerespecteerd voelt.**

Het kind moet worden gerespecteerd. Er mag geen onderscheid worden gemaakt naar of nadruk worden gelegd op bijvoorbeeld godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, etniciteit (huidskleur, taal, nationaliteit, culturele achtergrond, etc.) geslacht, seksuele geaardheid, leeftijd of lichamelijke kenmerken. Dat betekent dat het kind zich zowel tijdens de activiteiten van de stichting, maar ook daarbuiten veilig moet voelen en het gevoel moet hebben dat het zich - letterlijk - vrij kan bewegen en uiten.

2. **De vrijwilliger gaat zo om met een minderjarige dat zijn/haar/hun waardigheid niet wordt aangetast.**

Dit betekent dat je een kind/ jongere nooit op een manier behandelt waarbij zijn/haar/hun waardigheid wordt aangetast. Je onthoudt je van discriminerende, kleinerende of (seksueel) intimiderende opmerkingen en gedragingen. Dit geldt tijdens de evenementen, maar ook daarbuiten, tijdens alle activiteiten die door of namens de stichting worden georganiseerd.

3. **De vrijwilliger dringt niet verder door in het privéleven van de minderjarige dan noodzakelijk is.**

Binnen het vrijwilligerswerk komt het veel voor dat men kinderen ook kent vanuit sociale contacten. De vrijwilliger is binnen de stichting echter altijd de verantwoordelijke. Binnen de stichting gaat het niet om vriendschap of andere sociale relaties, maar om de relatie vrijwilliger - minderjarige. Het is belangrijk dat de vrijwilliger zich bewust is van zijn/haar/hun positie, die ook buiten de stichting door kan spelen. Het gaat erom dat de vrijwilliger gepaste afstand houdt en niet verder doordringt in het privéleven van het kind dan nodig is voor het gezamenlijk gestelde doel (activiteit) van de stichting. Bijvoorbeeld: het onnodig vragen stellen over het privéleven, persoonlijke afspraakjes maken, contact opnemen met het kind buiten de activiteiten van de stichting om, deelnemers thuis uitnodigen (in een één op één situatie), enzovoort.

4. De vrijwilliger onthoudt zich van elke vorm van seksuele benadering en handelingen ten opzichte van de minderjarige. Alle seksuele handelingen, contacten en –relaties tussen begeleider en minderjarige tot 16 jaar zijn onder geen beding geoorloofd en worden beschouwd als seksueel grensoverschrijdend gedrag.

De vrijwilliger mag zijn/haar/hun positie en relatie nooit gebruiken voor eigen doeleinden die in strijd zijn met zijn/haar/hun verantwoordelijkheid, of die de grenzen van de relatie overschrijden. Hierbij kan worden gedacht aan:

- Een seksueel/ erotisch geladen sfeer scheppen;
- Seksueel getinte opmerkingen en insinuaties, zoals grof taalgebruik of schuine moppen;
- Het stellen van vragen over seks, bijvoorbeeld over masturbatie, frequentie en vormen van vrijen;
- De minderjarige op een niet-functionele wijze bekijken en aanraken waarbij de ogen of handen zijn gericht op de geslachtskenmerken;
- Bevrediging van de eigen seksuele verlangens;

Alle seksuele handelingen en relaties tussen vrijwilligers en jeugdige deelnemers tot 16 jaar, of met iemand met een ontwikkelingsachterstand, zijn ontoelaatbaar en strafbaar volgens artikel 249 uit het Wetboek van Strafrecht.

Tussen volwassenen en kinderen/jeugdigen is sprake van een natuurlijk overwicht en dus een machtsverschil. Een kind kan daardoor zaken moeilijker weigeren of overzien waar het om gaat, het is de verantwoordelijkheid van de volwassene om de grenzen te bewaken. Dit geldt ook voor mensen met een ontwikkelingsachterstand/verstandelijke beperking. De kalenderleeftijd vormt bij hen geen criterium, maar het feit dat zij een achterstand hebben in de verstandelijke en/of emotionele en sociale ontwikkeling.

Dit betekent dat de vrijwilliger:

- Nooit seksuele toenadering zoekt tot kinderen/jongeren en/of een seksueel of erotisch geladen sfeer scheidt (bijvoorbeeld door het laten zien van porno of de eigen geslachtsorganen);
- Een kind/jongere nooit gebruikt voor bevrediging van de eigen seksuele en/of agressieve verlangens;
- Nooit (met seksueel gedrag) mag ingaan op verliefde gevoelens, seksuele verlangens of fantasieën van de minderjarige óók niet wanneer hij/zij/hen je daartoe lijkt uit te nodigen, dan wel onomwonden uitnodigt;
- Wanneer er een erotisch/seksueel geladen sfeer mocht ontstaan, of zou kunnen ontstaan tussen de vrijwilliger en de minderjarige, de vrijwilliger afstand neemt, zich uit de situatie verwijderd ten de situatie bespreekbaar maakt met medespelleiding, het bestuur of de vertrouwenspersoon;
- Wanneer bij de vrijwilliger gevoelens van verliefdheid, maar ook afkeer of agressie ontstaan t.o.v. het kind/de jongere, neemt de vrijwilliger afstand, verwijderd zich uit de situatie en maakt de situatie bespreekbaar met medespelleiding, het bestuur of de vertrouwenspersoon.

5. De vrijwilliger mag de minderjarige niet op zodanige wijze aanraken, dat deze aanraking naar redelijke verwachting als seksueel of erotisch van aard ervaren zal worden.

Uitgangspunt is dat de minderjarige de aanraking als seksueel getint ervaart door bijvoorbeeld:

- het te lang vasthouden van een hand bij begroeten of afscheid nemen,
- iemand naar je toe trekken,
- je tegen het kind/de jongere aandrukken,
- een (tong)zoen geven,
- aanraken van billen en borsten, enzovoort.

Functionele aanrakingen zijn soms noodzakelijk (een jong of gehandicapt kind helpen bij het naar de wc gaan) of wenselijk (een minderjarige troosten) en mits daar geen misbruik van gemaakt wordt, toegestaan. De vrijwilliger moet ervoor zorgen dat daar waar lichamelijk contact noodzakelijk en functioneel is, dit contact of deze aanraking niet verkeerd - in de zin van seksueel getint of intimiderend - kan worden geïnterpreteerd. De vrijwilliger houdt bij lichamelijk contact rekening met grenzen die de minderjarige aangeeft, leeftijd, ontwikkelingsniveau, achtergronden, de specifieke situatie en wat maatschappelijk en/of cultureel als aanvaardbaar wordt gezien.

6. De vrijwilliger zal tijdens evenementen, knutseldagen en andere activiteiten zeer terughoudend en met respect omgaan met minderjarigen en de ruimtes waarin zij zich bevinden, zoals de kleedkamer of tent.

Met respect betekent in dit geval dat:

- De vrijwilliger en de minderjarige bij voorkeur niet met zijn tweeën op reis gaan, maar met bijvoorbeeld een extra vrijwilliger of meerdere jeugddeelnemers;
- De vrijwilliger en de minderjarige in een één op één situatie niet op één kamer of in één tent slapen; er zijn minstens twee vrijwilligers op een groep kinderen;
- Met respect omgaan met de ruimtes waarin de kinderen zich bevinden, dit betekent dat de minderjarige zich daar veilig moet voelen, zijn/haar/hun privacy gewaarborgd is en sociale controle niet is uitgesloten. Hierbij kan onder andere worden gedacht aan:
 - Niet zonder aankondiging de slaapzaal of tent betreden en bij voorkeur in gezelschap van een andere volwassene;
 - De deur of tent open laten staan na het binnentreden, tenzij duidelijk is dat beiden behoefte hebben aan een zekere privacy;
 - Gesprekken met het kind in een neutrale ruimte worden gehouden (niet in kleedruimte, slaapkamer of tent).

7. De vrijwilliger heeft de plicht de minderjarige naar vermogen te beschermen tegen vormen van ongelijkwaardige behandeling en seksueel grensoverschrijdend gedrag en zal er actief op toezien dat de gedragscode door iedereen die bij de minderjarige is betrokken, wordt nageleefd.

De vrijwilliger heeft binnen zijn mogelijkheden de verantwoordelijkheid voor de veiligheid en het welzijn van de minderjarige. Indien de vrijwilliger grensoverschrijdend gedrag signaleert is hij verantwoordelijk het ongewenste gedrag te (laten) stoppen en te zorgen voor de veiligheid van het kind. De vrijwilliger is alert op signalen die kunnen wijzen op seksueel misbruik/ overtreding van de gedragscode.

8. Indien de vrijwilliger gedrag signaleert dat niet in overeenstemming is met deze gedragscode en bij vermoedens van seksueel grensoverschrijdend gedrag, is hij/zij/hen verplicht hiervan melding te maken bij de daarvoor door het bestuur aangewezen personen: de vertrouwenspersoon of de voorzitter van stichting Artago.

Alle vermoedens of constatering van seksueel misbruik moeten worden gemeld bij de vertrouwenspersoon en/of de voorzitter van stichting Artago. Dit wordt zoals eerder gezegd gemeld bij de politie en van de vrijwilliger wordt gevraagd dat deze hierin ondersteunt. Het kan zijn dat een minderjarige een vrijwilliger in vertrouwen neemt en vertelt dat iemand hem/haar/hen misbruikt. De vrijwilliger belooft in een dergelijk geval geen geheimhouding. Feiten van vertrouwelijke aard, aan jou toevertrouwd, moeten te allen tijde worden gerespecteerd. Wanneer de belangen van de minderjarige in het geding zijn, dient de vrijwilliger hiervan melding te maken bij het bestuur en/of de vertrouwenspersoon of ten minste een derde te raadplegen. Indien enigszins mogelijk gebeurt dit in overleg met de minderjarige. Bij vragen of zorgen kan ook altijd (anoniem) Veilig Thuis worden geraadpleegd.

9. De vrijwilliger krijgt of geeft geen (im)materiële vergoedingen die niet in verhouding zijn.

Door vergoedingen dreigen de objectiviteit van het handelen en de onafhankelijke positie van de vrijwilliger in het gedrang te komen. Vrijwilligers krijgen geen vergoeding voor het werk dat ze bij stichting Artago verrichten. Vergoedingen die wel van toepassing zijn, zijn geldelijke teruggaven van uitgeleende materialen of voorgeschoten bedragen.

10. In die gevallen waar de gedragscode niet (direct) voorziet, of bij twijfel over de toelaatbaarheid van bepaalde gedragingen ligt het binnen de verantwoordelijkheid van de vrijwilliger in de geest van de gedragscode te handelen en zo nodig daarover in contact te treden met de vertrouwenspersoon of de voorzitter van Artago.

Dit betekent dat de vrijwilliger ook alert is op gedragingen die niet direct als seksueel misbruik of intimidatie zijn te betitelen, maar wel als grensoverschrijdend worden ervaren. Ook in dit geval is het belangrijk dat passende maatregelen worden genomen, zoals het aanspreken van de persoon in kwestie. Desgewenst kan de vrijwilliger de in de gedragscode genoemde personen (vertrouwenspersoon of voorzitter) raadplegen.

Omschrijving pesten, agressie, fysiek en psychisch geweld en discriminatie

1. Pesten

Onder pesten verstaan wij de definitie van Dan Olweus (1993, o.a. in Veenstra, 2005): 'Iemand wordt gepest wanneer hij of zij herhaaldelijk en langdurig wordt blootgesteld aan negatieve handelingen door één of meer personen'. Deze definitie is door verschillende bronnen aangevuld met de volgende criteria (Stop Pesten NU, 2020):

- Er is sprake van een negatieve bedoeling;
- De negatieve handelingen zijn structureel en tegen dezelfde persoon gericht;
- Er is sprake van machtsongelijkheid. Pesters staan hoger in de sociale groepshierarchie en/of hebben meer medestanders dan de gepeste.
- Het slachtoffer voelt zich gepest.

Wanneer er niet wordt voldaan aan één of meerdere van deze criteria kan er sprake zijn van plagen of ruzie. Dat is echt iets anders dan pesten, maar het verschil is niet altijd in één oogopslag te zien. Bij plagen is er geen slachtofferrol en zijn de partijen even sterk. De plager heeft niet de bedoeling de ander te beschadigen (Swalm & Roer, 2017). Door alert te zijn op signalen en deze goed te interpreteren kan de vrijwilliger beter bepalen of het gaat om pesten (Stop Pesten NU, 2020).

2. Agressie en geweld

Wij hanteren de volgende definities van agressie en geweld:

Agressie is gedrag wat iemand inzet om - bewust of onbewust - iets kapot te maken, een ander schade te berokkenen, en/of duidelijk te maken wat hij wel of niet wil. Het gedrag overschrijdt de grenzen van wat algemeen acceptabel is in dit soort situaties en roept gevoelens van angst, pijn, verdriet en/of boosheid bij de ander op (Spelbos, 2008 in IDEE, 2020).

De politie werkt met de volgende definitie van geweld (CCV, z.d.): 'Geweld is een verbale, fysieke en/of seksuele handeling gericht tegen mens of dier en tegen de wil van het slachtoffer, waardoor lichamelijk en/of psychisch letsel kan ontstaan dan wel de integriteit van een persoon kan worden geschonden.'

2.1 Fysiek geweld

Fysiek of lichamelijk geweld is bedoeld om iemand aan te vallen of te verwonden. Hierbij kun je denken aan vuistslagen, slaan, steken, snijden, knijpen, bijten, duwen, stompen, trekken aan het haar, trappen, schoppen, spugen etc.

2.2 Psychisch geweld

Psychisch of geestelijk geweld is niet lichamelijk; met geestelijk geweld beperk je iemand in zijn/haar/hun vrijheid, ontwikkeling en zelfontplooiing. Dit kan gaan om iemand beledigen of belachelijk maken, iemands persoonlijke activiteiten niet accepteren, negatieve kritiek geven, de ander vernederen, beschuldigen, pesten, ontcrachten, het controleren van de ander zijn/haar/hun gevoelsleven etc.

3. Discriminatie

Discriminatie is het ongelijk behandelen en achterstellen van mensen op basis van kenmerken die er niet toe doen in een situatie. Hierbij kun je denken aan etniciteit, afkomst, sekse, huidskleur, seksuele geaardheid, genderidentiteit, leeftijd, religie, handicap of chronische ziekte etc.

4. Seksueel grensoverschrijdend gedrag

Onder seksueel grensoverschrijdend gedrag verstaan wij: Enige vorm van ongewenst verbaal, non-verbaal of fysiek gedrag met een seksuele connotatie (duiding) dat als doel of gevolg heeft dat de waardigheid van de persoon wordt aangetast, in het bijzonder wanneer een bedreigende, vijandige, beledigende, vernederende of kwetsende situatie wordt gecreëerd en/of andere handelingen of gedragingen die strafbaar zijn volgens het Wetboek van Strafrecht (1881).

Sanctiebeleid

Gedragingen die volgens de bovenstaande omschrijving vallen onder seksueel grensoverschrijdend gedrag, geweld en agressie, discriminatie, pesten kunnen worden gesanctioneerd door het bestuur. Ook kan er aangifte worden gedaan bij de politie.

De sancties, opgelegd door het bestuur, bestaan uit het voor korte of langere tijd of geheel uitsluiten van vrijwilligerswerk bij Artago.

Contactgegevens

Wil je iets kwijt van vertrouwelijke aard, heb je zorgen of twijfels, dan kun je altijd terecht via het mailadres van de vertrouwenspersoon. Wil je liever persoonlijk gebeld worden, dan kun je dit ook via de mail aanvragen. De vertrouwenspersoon maakt dan via de mail een belafsprake met je. Voor deze kwesties kun je ook bij de voorzitter terecht. Geef dit dan aan in het mailtje. Op evenementen of activiteiten van stichting Artago kun je de vertrouwenspersoon of de voorzitter altijd persoonlijk benaderen.

Vertrouwenspersoon e-mailadres: artago.vertrouwenspersoon@gmail.com

Algemeen e-mailadres: artagolarp@gmail.com

Heb je verder nog vragen, twijfels of zorgen over huiselijk geweld en mishandeling, kun je ook altijd terecht op de website van Veilig Thuis <https://veiligthuis.nl/>. Daar vind je eveneens een telefoonnummer en chatmogelijkheid waarbij je anoniem in gesprek kunt gaan met een medewerker.

Ondertekening

Deze gedragscode is vastgesteld door het bestuur van Stichting Artago.

Ondertekening vrijwilliger

Ondertekening voorzitter Stichting Artago

Naam:
Datum:

Naam:
Datum:

Bronvermelding

Wet Misdrijven tegen zeden (1881, 3 maart). Geraadpleegd van <https://wetten.overheid.nl/BWBR0001854/>

Scouting Nederland (2012), *Gedragscode Scouting Nederland*. Geraadpleegd van <https://www.scouting.nl/scouting-toekomstproof/vrijwilligers/tools/gedragscode>

Stichting Swalm & Roer (2017), *gedragscode Stichting Swalm & Roer*. Geraadpleegd van https://www.swalmenroer.nl/wp-content/uploads/2017/11/gedragscode_vastgesteld_20170711.pdf

Stop Pesten NU (2020), *Pesten*. Geraadpleegd van <https://www.stoppestennu.nl/pesten>

IDEE (2020), *Over agressie en agressief gedrag*. Geraadpleegd op <https://idee-pmc.nl/agressie/agressie.html>

Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (z.d.), *2b. Definitie van geweld*. Geraadpleegd op <https://hetccv.nl/onderwerpen/geweld/stappenplan/2-voorbereiden/2b-definitie-van-geweld/>